

Vervolgcurcus
Lesweek 1:

Het notenschrift – De basis

Inleiding

In deze eerste lesweek van de gevorderden cursus wordt de basis besproken van het notenschrift. Hoe ziet het notenschrift eruit en hoe kunt u dit lezen? Wij gaan er hierbij van uit dat u de basiscursus heeft gevolgd van online pianoles of dat u al enige voorkennis heeft van het pianospel.

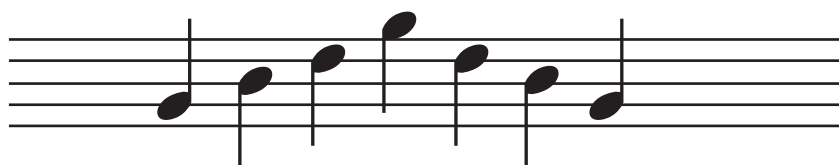

Bekijk eerst de video: "Het notenschrift – De basis"

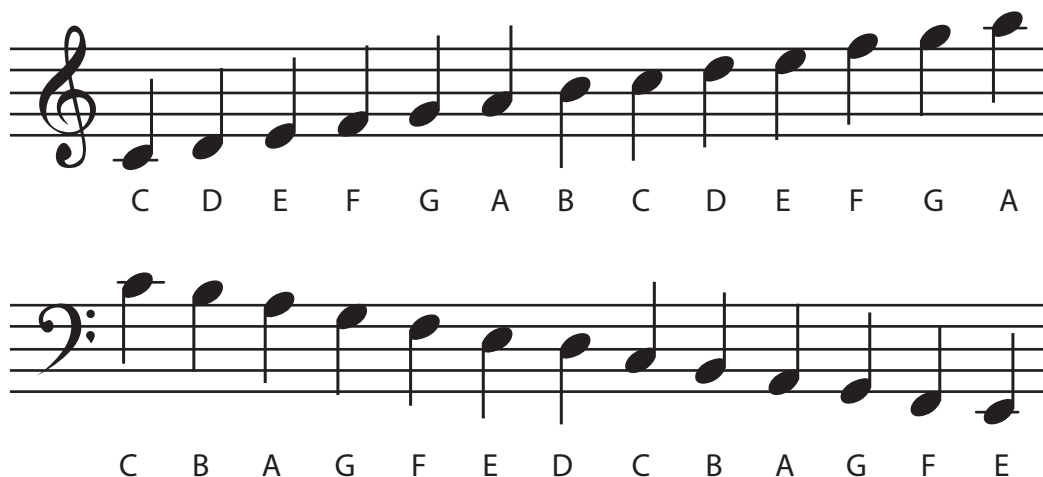

Hoofdstuk 1 - De basis van het notenschrift

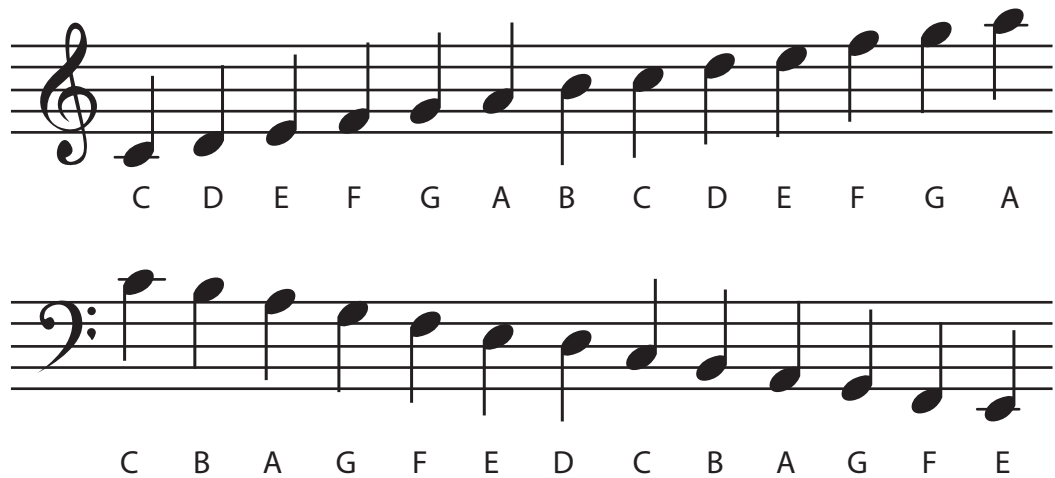
Het notenschrift is niets anders dan een aantal precieze afspraken over hoe muziek wordt opgeschreven. Zoals iedereen op school heeft leren lezen en daardoor begrijpt wat er staat, geldt hetzelfde voor muziek. De muziknoten vertellen u welke pianotoetsen u moet aanslaan.

De lijnen die u hierboven ziet is de notenbalk, de stipjes die u ziet zijn de noten. De staartjes aan de stipjes worden straks uitgelegd. Hoe hoger een noot op de notenbalk, hoe hoger de toets op uw toetsenbord en dus hoe hoger de toon. Omdat u met twee handen piano speelt, zult u ook noten lezen van twee notenbalken. Eén voor de linkerhand en één voor de rechterhand. De bovenste notenbalk is altijd voor de rechterhand en de onderste notenbalk is altijd voor de linkerhand.

U ziet voor de twee notenbalken twee verschillende tekens staan. Dit is de vioolsleutel () en de bassleutel (). U ziet dat in dit geval beide notenbalken beginnen met de C, dit is de "centrale C". Alle toetsen hoger dan de centrale C worden aangegeven op de notenbalk met de vioolsleutel. Alle toetsen lager dan de centrale C worden aangegeven op de notenbalk met de bassleutel. U zou dus best een liedje kunnen spelen met twee notenbalken waarvoor allebei een vioolsleutel staat: dit liedje zou u dus heel hoog moeten spelen!

Laten we nog eens kijken naar hetzelfde plaatje. U ziet dat door de centrale C een hulpstreepje staat, dit is gedaan om de positie van de muzieknoot te kunnen bepalen. Deze muzieknoten representeren de witte toetsen op uw toetsenbord, zwarte toetsen worden namelijk aangegeven met een mol (**b**) of kruis (**#**), maar daarover later meer. Muzieknoten kunnen op of tussen de strepen staan op de notenbalk, in totaal heeft elke notenbalk vijf strepen. In de bovenste notenbalk komt na de C de D (één toets hoger), deze is dan ook één stapje hoger geplaatst tussen de streepjes. Na de D komt de E, die is weer op het streepje geplaatst enzovoorts. Zou u bij de laatste muzieknoot die hier is genoteerd (de A) hoger moeten spelen, wordt dit simpelweg aangegeven met meer hulpstreepjes. Dit komt verderop in de cursus nog terug.

Andersom komt in de onderste notenbalk na de C de B (één toets lager), deze is dan ook één stapje lager geplaatst tussen de streepjes. Nog een toets lager en we komen aan bij de A, die weer op het streepje is geplaatst, enzovoorts.

Als u ook de basiscursus van online pianoles heeft gevolgd, zult u zichzelf misschien afvragen wat het voordeel is van het notenschrift (ook wel bladmuziek genoemd) ten opzichte van notatie met letters (A t/m G). Het grootste voordeel van muzieknoten is dat deze ook de duur van de toon aangeeft.

Hele noot

Halve noot

Kwart noot

Achtste noot

Zestiende noot

Om te weten hoe lang dan een “hele” noot of een “halve” noot is, hangt af van de maat die wordt beschreven aan het begin van de notenbalk. Meestal zitten er vier tellen in elke maat. Een hele noot zou in dat geval dus 4 tellen duren en een halve noot de helft, dus 2 tellen. De maten en de maatsoort worden als volgt aangegeven in een noten balk.

De bovenste 4 betekent dat er 4 tellen in elke maat zit. De onderste 4 betekent dat een hele noot 4 tellen duurt. Dit houdt dus in dat een kwart noot één tel duurt, een achtste noot een halve tel en een zestiende noot een kwart tel. Elk vakje is één maat, waarin de muzieknoten worden geplaatst. Op deze manier weet u dus precies wat u moet spelen en hoe lang u de toon moet aanhouden.

Tip: Om een pianostuk goed te spelen is het erg belangrijk om een constant tempo te houden. Hier kan een metronoom u heel goed bij helpen: dit apparaatje geeft een constante tik of piep, zodat u weet wanneer u de toets moet aanslaan. De snelheid van deze piepjes zijn ook in te stellen, waardoor u een moeilijk nummer eerst heel langzaam kunt oefenen en daarna wat sneller (want één piep = één tel). Deze zijn te koop bij elke muzikwink, een digitale metronoom heeft u al vanaf zo’n tien euro.

Oefening 1

In het onderstaande notenschrift ziet u dat de achtste noten () met elkaar verbonden kunnen zijn (). Dit betekent verder niets, maar achter elkaar worden ze zo wel vaker opgeschreven. Dit zijn dus twee aparte noten.

Ook ziet u dat er twee noten onder de notenbalk vallen bij de laatste regel. Om toch aan te kunnen geven waar deze noten zich bevinden, zijn er hulpstreepjes aangegeven.

Normaal gesproken wordt bladmuziek voor de piano altijd aangegeven met twee notenbalken, u heeft immers twee handen. In deze oefening echter zult u kennis maken met de notenbalk middels een eenvoudig liedje die u enkel met de rechterhand speelt. Daarom is er ook maar één notenbalk genoteerd per regel in plaats van de gebruikelijke twee.

Omdat aan het begin van de notenbalk een vioolsleutel is genoteerd, wordt dit liedje begonnen met de centrale C. Zou er nu een bassleutel staan, zou er worden begonnen met een F, wat nu dus niet het geval is (controleer het plaatje maar op blz. 2!).

Speel het liedje "Vader Jacob" vanaf het notenschrift met uw rechterhand.

Melodie "Vader Jacob"

va - der - ja - cob va - der ja - cob slaapt gij nog

slaapt gij nog al - le klok-ken lui - den al - le klok-ken lui - den

bim bam bom bim bam bom

Oefening 2

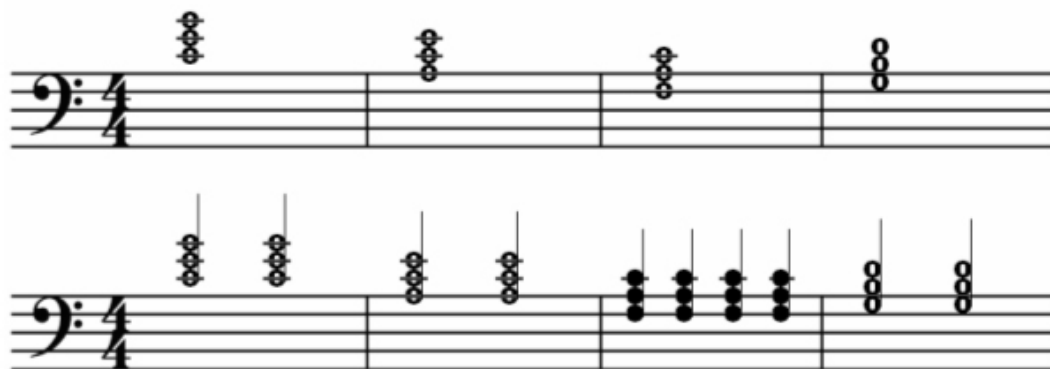
Natuurlijk kunnen ook akkoorden worden aangegeven in een notenschrift.

In dat geval worden er meerdere noten onder elkaar genoteerd, die u dus tegelijkertijd moet aanslaan. Als u de basiscursus heeft doorlopen, weet u dat er verschillende varianten zijn op akkoorden. Wat dat betreft laat een notenschrift weinig aan uw fantasie over voor de verschillende varianten die u kunt spelen: er staat immers exact aangegeven in het notenschrift hoe u de akkoordpartij moet spelen.

Omdat u de bassleutel vooraan de notenbalk ziet, betekent dit dat deze akkoordenpartij begint met het C-akkoord.

Speel onderstaande willekeurige akkoorden (C-, Am-, F- en G-akkoord) met uw linkerhand. Let op de lengte van de verschillende akkoorden.

Akkoorden

Tip: De lengte van de verschillende akkoorden heeft niets te maken met de snelheid waarmee u het stuk speelt. De lengte geeft enkel de onderlinge verhoudingen weer, bovenstaand stuk kunt u dan ook snel of langzaam spelen. Eén tel hoeft niet altijd één seconde te duren. U kunt snel tellen (snel spelen) of langzaam tellen (langzaam spelen). Hoe snel u een bepaald muziekstuk behoort te spelen, wordt later op teruggekomen.